

ויזרע יצחק

שנה י"א

<p>פרשת "דברים" הפטרה: "חזון ישעיהו" ט' אב תשע"ח</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת פניסה יציאה ר"ת</p>	<p>י"ב 19:08</p> <p>ת"א 19:25</p> <p>חיפה 19:19</p> <p>י"ב 20:23</p> <p>ת"א 20:26</p> <p>חיפה 20:27</p> <p>י"ב 21:00</p> <p>ת"א 20:57</p> <p>חיפה 21:01</p>
---	--	--	---

הגיגים לפרשת השבוע

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (דברים א' א)

ידוע הדבר שבכל מקום שמזכיר הכתוב "בני ישראל" הכוונה היא לדבר אל כלל המון העם, כיון שכולם הם "בני ישראל" אבל כאשר מזכיר הכתוב "ישראל" כוונתו לדבר עם הגדולים שבישראל, אשר כל אחד מהם בשם ישראל סבא יכונה. אומר ה"כלי יקר" שזו הסיבה שמשא אומר את תוכחתו ברמז, משום כבודם של גדולי ישראל, אבל בפסוקים הסמוכים, שבהם נאמר "דבר משה אל בני ישראל" שכאמור, הכוונה היא להמון העם, להם לא חלק משה כבוד אלא הזכיר להם בפירוש את כל חטאייהם במדבר. אמר להם על חטא המרגלים ומעשה העגל. אמנם אין לחשוד בגדולי ישראל שחטאו באותם החטאים ולא אשמו בדברים שמשא מזכיר ברמז בכל אופן, מאחר שהם לא הוכיחו את המון העם, תלה בהם הכתוב את האשמה ברמז. וכזה ניתן לישב את קושיית המפרשים מדוע לא נאמר "ויהי בארבעים שנה" בתחילת הפרק? היות שעיקר הטעם של הזכרת הזמן היא להודיע שהתוכחה היא טובה כאשר היא בסמוך למיתה "כדי שלא יהיה מוכיחו, וחוזר ומוכיחו", כלומר שמא, היום או מחר, יוכל המוכח לומר למוכיח "טול קורה מבין עיניך" (ערכך טז). אכן מצב כזה יכול להתקיים אצל המון העם אבל אצל גדולי ישראל לא תמצא אפשרות חצופה כזו, לכן בתוכחה הראשונה שהיתה מיועדת לגדולים בלבד לא היה צורך לציין את הזמן, היות שבשבילם כל זמן הוא זמן טוב לתוכחה כי הם לא יבעטו לומר "טול קורה מבין עיניך" ורק בתוכחות שנאמרו בפירושו וכווננו אל המון העם צוין הזמן "ויהי בארבעים שנה" כי רק אצל המון העם שייך החשש "שלא יהא מוכיחו וחוזר ומוכיחו לאמר טול קורה מבין עיניך".

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וזצרת ודי זהב" (דברים א' א)

"אלה הדברים, לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל" (רש"י)

שואל ה"אלשיך" הקדוש, אם לפי רש"י, משה "מנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן", מדוע הוא השמיט מדברי מוסר אלה את "מסה ומריבה" את "תבערה" ואת "קברות התאווה"? ומתוך שהתשובה לשאלה מדוע השמיט משה את המקומות הללו מצויה בכתוב "אשר דבר משה אל כל ישראל" כלומר, כאן משה מתכוון בדבריו להוכיח בשער את כלל עם ישראל לכן חס ולא הזכיר "מסה ומריבה", "תבערה" ו"קברות התאווה". כי הלא ב"מסה ומריבה" הרי גם עליו עברה כוס חמתו של ה' באומרו "יען לא האמנתם בי" (במדבר כ" יב), ואיך תפול חיתת תוכחתו עליהם, אם בתחלת דבריו יזכיר דבר שגם לקה בו? וגם עניין "תבערה" המתאוננים היו רק במקצת העם, ואיך יתחיל להוכיח את כולם בדבר שלא היה כולל את כולם אלא את "קצה המחנה". ואם תקשה ותאמר שגם בחטא של קרח רק הוא ועדתו היו, הלא בסופו של דבר הקהיל קרח את כל העדה. וכן בחטא המרגלים, אמנם המרגלים החלו אך בסוף בכו כל העם בלילה ההוא. ועל כן חס משה ולא הזכיר "תבערה" ו"קברות התאווה" כי האספסוף היו אלו אשר התאוו תאוה ולא עם בני ישראל, ואיך יתחיל בתוכחה שאינה נוגעת לכל ישראל? לכן מזכיר כאן משה רק מקומות ודברים שהם מוסר לכל עם ישראל.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

הרב אביחי ניסן רונצקי ז"ל בר חיה טז' ניסן

אהרון כהן בר מסעודה ז"ל נלב"ע ב' אדר **תנצב"ה** אברהם נחמיאס בר שמחה ז"ל נלב"ע ו' שבט

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל

יצחק בנימין בר שורין ז"ל

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

נלב"ע י"א' ניסן תשס"ז

נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

תנצב"ה

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וזצרת ודי זהב" (דברים א א)

אומר רבינו החיד"א ב"פני דוד" שהפסוק מרמז לבני ישראל את כל החורבנות והגלויות אשר עתידים לבא על עם ישראל, כעונש על עונותיהם, עד אשר יגאלו גאולת עולם. ומה שאומר הכתוב: "בעבר הירדן במדבר", מרמז על גלות בני גד ובני ראובן, אשר חיו בעבר הירדן, והם גלו ראשונים, "יגלו בראש גולים" (עמוס ו ז), על ידי סנחריב. הפסוק מתחיל ב"אלה הדברים" וכבר מבשר לנו שהולך לדבר דיבור קשה דהיינו דברים קשים כגידיים העתידים לבא עליהם, "בעבר הירדן", שיגלו בני גד ובני ראובן כאמור, "במדבר", גלות עשרת השבטים שנדחו במדבר, "ארץ לא עבר בה איש" (ירמיה ב ח), והם כמי שאבדו במדבר, שהרי אנו לא יודעים את מקום שבתם וקמתם. "בערבה" רמז לגלות יהודה וחרבן הבית "מול סוף" שאז היה סוף הכבוד. "בין פארן ובין תפל" רמז לימי בין המצרים כמו שפירש ה"כ"י יקר, "ש"בין פארן" שם היתה גזרת המרגלים ועם ישראל בכו בליל ט' באב, "ובין תפל" שחטאו בני ישראל במעשה העגל ב"ז בתמוז וביום זה נשתברו הלוחות. סוף הפסוק מבשר על הגאולות שיבואו לעם ישראל, "ולבן" מרמז על בנין הבית השני. "וחצרות" רמז לבנין הבית השלישי שיבנה במהרה בימינו. "ודי זהב" שיהיו ישראל על גפי מרומי ההצלחות עד שיבלו שפתותיהם לומר די.

"דבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אותנו עליהם" (דברים א ג)

מבואר בזוהר הקדוש על מה שאומרת המשנה "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא" (כריתות ב ב) שבתורה הקדושה יש פנימיות וסודות נעלמים, אמנם הדברים מובאים בתורה בדרך של סיפורי מעשיות כגון: מעשה האבות, מעשה יעקב עם לבן, מעשה האמהות, מעשה בלעם והאתון, אך לפי האמת יש בהם סודות נעלמים פנימיים, והדברים המובאים בגוף התורה בדרך של סיפורי מעשה הוא כדי שנלמד מהם לנהוג במידות טובות, דהיינו מסיפור מעשה אברהם ניתן ללמוד לעשות חסד כמו אברהם, ממעשה יעקב ניתן ללמוד על צדקתו של יעקב, ממעשה האמהות רואים ולומדים על צדקת האמהות, למשל צדקתה של רחל אשר עדיין הזכות על כך שהכניסה את צרתה לביתה עדיין קיימת לעם ישראל, כמבואר בחז"ל על הפסוק "קול ברמה נשמע... רחל מבכה על בניה" (ירמיה לא יד). כלומר מעשים אלו נכתבו בתורה על מנת שנלמד מכל מעשה את המידה התלויה בו. וכן כתוב מעשה בלעם והאתון שלו כדי להראות את המעשה המגונה של אותו הרשע שנלמד להתרחק ממעשיו, כמאמר חז"ל "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע" (אבות ה יט), שנדע לקרב את עצמנו למידת אברהם ולהרחיק את עצמנו מבלעם הרשע. יוצא שבתורה נאמרה בסיפורי מעשיות כדי שמהמעשה נלמד את המידה שראוי לנהוג בה, אבל באמת יש בתורה סודות נעלמים עד אין סוף, ואפילו בשאר פסוקי התורה, שנאמרת בה המצוה בפירוש ולא בדרך של סיפור, יש סודות נעלמים. וזו הכוונה במאמר "כל דבר שהיה בכלל" דהיינו התורה שהיא הכלל של העולמות, "ויצא מן הכלל", להיכתב בדרך של סיפור מעשה, "ללמד", דהיינו שנלמד גם מהמעשה עצמו את המידה המבוארת בה, "לא ללמד על עצמו יצא", כלומר לא רק בתורה שנכתבה בדרך של סיפור יש סודות נעלמים, אלא גם בתורה אשר בה מבוארת המצוה באר היטב יש סודות נעלמים, וזהו "אלא ללמד על הכלל כולו יצא". לפי זה, מבאר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי", מובן מדוע בחומש "דברים", "משנה תורה", לא נכתבו הדברים בדרך של סיפורי מעשה אלא מבוארים בו מצות ה' מידות ה' ודרכי ה' היטב, ויש בו תוכחה ישירה ומפורשת לישראל להסיר מדרך הרע ולדבק אותם בדרך הטוב בדרך ה'. ולמה זה? כי הדור הקודם הוא דור שהיה במצרים והיה משוקע בטומאת מצרים ודבר זה גרם לו לחטוא ולהכעיס את הקב"ה, ולכן הוצרך הכתוב להלביש לדור זה את התורה בדרך של סיפורי מעשיות. אבל הדור ב"משנה תורה", שהיו דור שלם, דור שנכנסו לארץ הקדושה, דור שלא היה משוקע בטומאת מצרים, להם נאמרה התורה ישירות ללא שום לבוש. וזוהי הבנת הכתוב: "אלה הדברים", אמרו חז"ל במדרש שכל מקום בתורה שנאמר "אלה" פוסל את הראשונים, כלומר מה שנאמרה התורה לראשונים בדרך של לבוש, הוא מחמת "במדבר בערבה", "אחרי הכותו... הואיל משה באר את התורה", ישירות ולא בדרך של לבוש, "ככל אשר צוה ה' אותנו אליהם".

"אכל תשיברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מים תכרו מאתם בכסף וישיתתם" (דברים ב ו)

לפי רבינו בחיי כוונת הכתוב היא לשאול את עם ישראל "אכל תשיברו מאתם"? בלשון תמיהה, וכי צריכים אתם לקנות אוכל ומים מאתם והלא אינכם חסרים דבר? ולכן הסמיך לו את הכתוב "כי ה' א-להיך ברוך בכל מעשה ידיך זה ארבעים שנה לא חסרת דבר" (דברים ב ז) וכמו שבכל ארבעים השנה לא חסרת דבר, גם כעת בעברך דרך ארצו, אין אתה צריך לקנות מהם אוכל ומים.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים לחנוכה בית ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיזטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-20:30

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315